

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
української мови

Климович С.М.
«27» серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ГРАМАТИКИ

спеціальність 035.01 Філологія (українська мова і література)

факультет української філології та журналістики

2019-2020 навчальний рік

Робоча програма «Проблемні питання граматики» для студентів за спеціальністю
035.01 Філологія (українська мова і література)

Розробники: Карабута О. П., доцент, кандидат філологічних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української мови
Протокол від «27» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри української мови

(підпис)

Климович С.М.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 111М – 3,5	Галузь знань 03. Гуманітарні науки	Нормативна	
	Спеціальність: 035.01 Філологія (українська мова і література)		
Змістових модулів – 1		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин: 111М – 105		Семестр	
		2-й	1-й, 2-й
		Лекції	
		111М	111М
		22	14
		Практичні, семінарські	
		18	10
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		65	81
		Вид контролю: екзамен /екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	Ступінь вищої освіти: магістр		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання:

111М – 38 / 62%;

для заочної форми навчання – 111М – 22 / 78 %

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Проблемні питання граматики» укладено для магістрів-філологів відповідно до освітньо-професійної програми напряму підготовки 035 Філологія.

Предметом вивчення є граматична структура сучасної української літературної мови.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Упродовж довгого часу у вітчизняному і зарубіжному мовознавстві було створено чимало фундаментальних праць, присвячених загальним питанням граматичної теорії й описові особливостей граматичного ладу української та інших слов'янських мов. Запропоновано нові розв'язання актуальних граматичних проблем, обґрунтовано перегляд багатьох традиційних класифікацій – все це спонукало лінгвістів запропонувати опис граматичної системи української мови, який послідовно відбивав би системні взаємозв'язки трьох граматичних підсистем – морфологічної, синтаксичної і словотвірної.

Сьогодні опис морфологічної системи і структури сучасної української літературної мови пропонують розглядати на відмінних від традиційної морфологічної проблематики засадах.

Об'єкт вивчення морфології – слово у плані граматичної будови і функціонування. Лінгвісти-теоретики пропонують нові граматичні концепції: морфолого-синтаксична концепція і послідовне її застосування у вирішенні й аналізі частиномовних одиниць, слів-морфем, слів-речень і морфологічних категорій усіх виділених відповідно до морфолого-синтаксичної концепції частин мови.

Теоретико-практичний курс «Проблемні питання граматики» є обов'язковим для філологічних спеціальностей, що належить до циклу мовознавчих дисциплін, передбачених навчальними програмами.

Основною **метою** курсу «Проблемні питання граматики» є засвоєння студентами з позицій функціонально-категорійної граматики центральних питань морфології: морфологічних одиниць і типів морфологічних категорій; функцій морфологічних одиниць і категорій; взаємозв'язків морфології, синтаксису і словотвору.

Теоретичні завдання: звернути увагу на нову інтерпретацію частин мови, морфологічних категорій, аналізі частиномовних одиниць, слів-морфем, слів-речень відповідно до морфолого-синтаксичної концепції частин мови.

Практичні завдання: сприяти виробленню у студентів навичок систематичного аналізу мовних явищ, пов'язаних із морфологічними категоріями на сучасному рівні.

Програмні компетентності та результати навчання

Після успішного завершення дисципліни здобувач формуватиме наступні програмні компетентності та результати навчання:

Інтегральна компетентність. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах; володіти методами наукового аналізу і структурування мовного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів; визначати сукупності морфологічних одиниць і типів морфологічних категорій та парадигм відповідно до морфолого-синтаксичної концепції виділення частин мови; виділяти нечастиномовні слова-морфеми і слова-речення; аналізувати зв'язки морфології з синтаксисом і словотвором; критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки; вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень; професійно застосовувати поглиблені знання з курсу «Проблемні питання граматики».

Загальні компетентності:

ЗК-1 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-3 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-4 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Фахові компетентності:

ФК-1 Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК-3 Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки.

ФК-4 Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

Програмні результати навчання:

ПРН-7 Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці; усвідомлювати проблеми сучасної лінгвістики; систему лінгвокультурологічних знань, специфіку мовних картин світу й у відповідних особливостях мовної поведінки носіїв; принципи лінгвістичного аналізу тексту; засвоїти знання про мову як суспільне явище, її зв'язок з мисленням, культурою та суспільним

розвитком народу; історію лінгвістичних учень і методологію мовознавчих досліджень.

ПРН-9 Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти українського мовознавства та літературознавства; самостійно проводити дослідницьку роботу, пов'язану з українською мовою та літературою; аналізувати, інтерпретувати і представляти результати дослідних і практичних робіт за затвердженими формами; ставити і вирішувати на основі наявних даних прикладні завдання, пов'язані з використанням мови та літератури в процесах освіти, комунікації.

ПРН-12 Дотримуватися правил академічної доброчесності; виявляти спроможність працювати самостійно та в групі, уміти отримати результат в умовах обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

ПРН-16 Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог; підвищувати власний професійний рівень, вдосконалювати кваліфікацію.

ПРН-17 Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться для денної та заочної форми 105 годин або 3,5 кредити ECTS.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ. Проблеми теоретичної граматики. Сучасні підходи. Морфологія як вчення про граматику слова, граматичні класи, граматичні категорії. Морфологічні одиниці. Основні морфологічні одиниці.

Частини мови як основні морфологічні одиниці. Типи морфологічних одиниць. Взаємозв'язок граматичних рівнів слова. Частини мови як семантико-граматичний клас слів.

Принципи класифікації частин мови. Традиційна класифікація частин мови. Семантичний критерій у визначенні частин мови. Синтаксичний критерій у визначенні частин мови. Морфологічний і словотвірний критерії у визначенні частин мови. Явище транспозиції як міжчастиномовна взаємодія лексем.

Проблема займенникових слів. Займенникові слова в системі частин мови. Займенникові іменники. Займенникові прикметники. Займенникові числівники. Займенникові прислівники. Перехід незайменникових слів у займенникові.

Нечастиномовні слова-морфеми і слова-речення. Традиційне видалення службових слів і вигуків. Різномірні критерії класифікацій прийменників, сполучників, зв'язок, часток. Вигук як специфічний мовний знак.

Іменник та інфінітив. Інфінітив як специфічна граматична форма. Граматичні ознаки інфінітива. Інфінітив як іменниково-дієслівне перехідне утворення.

Граматичні категорії дієслова. Власне-дієслівні і невластне-дієслівні граматичні категорії. Категорія способу. Граматична категорія дієслова: власне-дієслівні і невластне-дієслівні. Категорія способу у традиційній граматиці. Сучасні підходи до визначення категорії способу дієслова.

Дієприкметник як віддієслівний прикметник. Класифікація дієприкметника. Сучасні підходи до визначення дієприкметника як віддієслівного прикметника.

Проблема слів категорії стану. Слова категорії стану у традиційній граматиці. Слова категорії стану як аналітичні дієслова.

Дієприслівник як віддієслівний прислівник. Дієприслівник у традиційній граматиці. Нові підходи до виділення дієприслівника як віддієслівного прислівника.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	111М					усього	111М				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Самостійні частини мови та нечастиномовні слова-морфеми												
Тема 1. Частини мови як основні морфологічні одиниці	14	4	2			6	9	2	1			6
Тема 2. Принципи класифікації частин мови	14	4	4			6	16	4	2			10
Тема 3. Займенникові слова в системі частин мови	9	2	2			5	9	2	1			6
Тема 4. Нечастиномовні слова-морфеми і слова речення	18	4	4			10	13	2	2			9
Тема 5. Іменник та інфінітив	12	4	2			6	13	2	2			9
Тема 6. Граматичні дієслівні категорії. Категорія способу	12	4	4			6	13	2	2			9
Тема 7. Проблема слів категорії стану	10					10	12					12
Тема 8. Дієприкметник як віддієслівний прикметник	8					8	10					10
Тема 9. Дієприслівник як віддієслівний прислівник	8					8	10					10
Усього годин	105	22	18			65	105	14	10			81

5. ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I змістовий модуль			
Самостійні частини мови та нечастиномовні слова-морфеми			
Лекційний модуль			
№ п/п	Тема	План	Год.
1	Частини мови як основні морфологічні одиниці. Типи морфологічних одиниць	Типи морфологічних одиниць. Взаємозв'язок граматичних рівнів слова. Частини мови як семантико-граматичний клас слів.	4
2	Принципи класифікації частин мови	Традиційна класифікація частин мови. Семантичний критерій у визначенні частин мови. Синтаксичний критерій у визначенні частин мови. Морфологічний і словотвірний критерії у визначенні частин мови. Явище транспозиції як міжчастиномовна взаємодія лексем.	4
3	Займенникові слова в системі частин мови	Займенникові слова в системі частин мови. Займенникові іменники. Займенникові прикметники. Займенникові числівники. Займенникові прислівники.	2
4	Нечастиномовні слова-морфеми і слова речення	Традиційне видалення службових слів і вигуків. Різномірні критерії класифікацій прийменників, сполучників, зв'язок, часток. Вигук як специфічний мовний знак.	4
5	Іменник та інфінітив	Інфінітив як специфічна граматична форма. Граматичні ознаки інфінітива. Інфінітив як іменниково-дієслівне перехідне утворення.	4
6	Граматичні дієслівні категорії. Категорія способу	Граматична категорія дієслова: власне-дієслівні і невластиво-дієслівні. Категорія способу у традиційній граматиці. Сучасні підходи до визначення категорії способу дієслова.	4
Практичний модуль			
	Тема	План	
1	Вступ. Проблеми теоретичної граматики. Сучасні підходи	Морфологія як вчення про граматику слова, граматичні класи, граматичні категорії.	2
2	Принципи класифікації частин мови	Визначення частин мови на основі лексичного, синтаксичного, морфологічного й словотвірного критеріїв. З'ясування особливостей транспозиції в системі частин мови	4
3	Займенникові слова в системі частин мови	Визначення в тексті займенникових слів, з'ясування їх функціонально-синтаксичних особливостей.	2
4	Нечастиномовні слова-морфеми і слова речення	Виділення в тексті нечастиномовних слів-морфем на основі семантичного, синтаксичного і морфологічного критеріїв. З'ясування функціональних особливостей	4

		слів-речень.	
5	Іменник та інфінітив	Виділення в тексті інфінітива на основі формально-синтаксичного функціонування.	2
6	Граматичні дієслівні категорії. Категорія способу	З'ясування власне-дієслівних і невластиво-дієслівних категорій на основі семантико-граматичної природи дієслова. Визначення в текстах дієслів умовного, наказового, спонукального й бажального способів.	4
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Типи морфологічних одиниць	Проаналізувати типи морфологічних одиниць: морфологічні одиниці, основні морфологічні одиниці.	6
2	Принципи класифікації частин мови	Визначення в тексті основних принципів розподілу слів за частинами мови.	6
3	Займенникові слова в системі частин мови	Визначення в тексті перехід незайменникових слів у займенникові.	5
4	Нечастиномовні слова-морфеми і слова речення. Класифікація вигуків як специфічних мовних знаків.	Аналіз текстів із вигуками як специфічними мовними знаками.	10
5	Іменник та інфінітив Синтаксична деривація інфінітива.	Аналіз інфінітивних форм на синтаксичному рівні.	6
6	Граматичні дієслівні категорії. Категорія способу	Аналіз загальнограматичних категорій дієслова. Триграмемна та чотириграмемна категорія способу.	6
7	Проблема слів категорії стану	З'ясування основних семантичних, морфологічних та синтаксичних ознак т. з. слів категорії стану.	10
8	Дієприкметник як віддієслівний прикметник	Аналіз дієприкметника як віддієслівного прикметника.	8
9	Дієприслівник як віддієслівний прислівник	Виділення дієприслівника як віддієслівного прислівника.	8

5. ЗМІСТОВІ МОДУЛІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I змістовий модуль			
Самостійні частини мови та нечастиномовні слова-морфеми			
Лекційний модуль			
№ п/п	Тема	План	Год.
1	Частини мови як основні морфологічні одиниці. Типи морфологічних одиниць	Типи морфологічних одиниць. Взаємозв'язок граматичних рівнів слова. Частини мови як семантико-граматичний клас слів.	2
2	Принципи класифікації частин мови	Традиційна класифікація частин мови. Семантичний критерій у визначенні частин мови. Синтаксичний критерій у визначенні частин мови. Морфологічний і словотвірний критерії у визначенні частин мови. Явище транспозиції як міжчастиномовна взаємодія лексем.	4
3	Займенникові слова в системі частин мови	Займенникові слова в системі частин мови. Займенникові іменники. Займенникові прикметники. Займенникові числівники. Займенникові прислівники.	2
4	Нечастиномовні слова-морфеми і слова речення	Традиційне видалення службових слів і вигуків. Різноманітні критерії класифікації прийменників, сполучників, зв'язок, часток. Вигук як специфічний мовний знак.	2
5	Іменник та інфінітив	Інфінітив як специфічна граматична форма. Граматичні ознаки інфінітива. Інфінітив як іменниково-дієслівне перехідне утворення.	2
6	Граматичні дієслівні категорії. Категорія способу	Граматичні категорії дієслова: власне-дієслівні і невластиво-дієслівні. Категорія способу у традиційній граматиці. Сучасні підходи до визначення категорії способу дієслова.	2
Практичний модуль			
	Тема	План	
1	Вступ. Проблеми теоретичної граматики. Сучасні підходи	Морфологія як вчення про граматику слова, граматичні класи, граматичні категорії.	1
2	Принципи класифікації частин мови	Визначення частин мови на основі синтаксичного, морфологічного й словотвірного критеріїв. З'ясування особливостей транспозиції в системі частин мови	2
3	Займенникові слова в системі частин мови	Визначення в тексті займенникових слів, з'ясування їх функціонально-синтаксичних особливостей.	1
4	Нечастиномовні слова-	Виділення в тексті нечастиномовних слів-	2

	морфеми і слова речення	морфем на основі семантичного, синтаксичного і морфологічного критеріїв. З'ясування функціональних особливостей слів-речень.	
5	Іменник та інфінітив	Виділення в тексті інфінітива на основі формально-синтаксичного функціонування.	2
6	Граматичні дієслівні категорії. Категорія способу	З'ясування власне-дієслівних і невластне-дієслівних категорій на основі семантико-граматичної природи дієслова. Визначення в текстах дієслів умовного, наказового, спонукального й бажального способів.	2
Модуль самостійної роботи			
	Тема	Види і форми роботи	
1	Типи морфологічних одиниць	Проаналізувати типи морфологічних одиниць: морфологічні одиниці, основні морфологічні одиниці.	6
2	Принципи класифікації частин мови	Визначення в тексті основних принципів розподілу слів за частинами мови.	10
3	Займенникові слова в системі частин мови	Визначення в тексті перехід незайменникових слів у займенникові.	6
4	Нечастиномовні слова-морфеми і слова речення. Класифікація вигуків як специфічних мовних знаків.	Аналіз текстів із вигуками як специфічними мовними знаками.	9
5	Іменник та інфінітив Синтаксична деривація інфінітива.	Аналіз інфінітивних форм на синтаксичному рівні.	9
6	Граматичні дієслівні категорії. Категорія способу	Аналіз загальнограматичних категорій дієслова. Триграмемна та чотириграмемна категорія способу.	9
7	Проблема слів категорії стану	З'ясування основних семантичних, морфологічних та синтаксичних ознак т. з. слів категорії стану.	12
8	Дієприкметник як віддієслівний прикметник	Аналіз дієприкметника як віддієслівного прикметника.	10
9	Дієприслівник як віддієслівний прислівник	Виділення дієприслівника як віддієслівного прислівника.	10

Методи навчання

У сучасному розвитку української освіти важливу роль відіграють методи, які забезпечують не лише системно-структурний підхід до мови, а й посилюють комунікативний, когнітивно-аксіологічний аспекти формування україномовної особистості.

Комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця з урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування.

Для формування професійної компетентності важливими є як традиційні, так і нетрадиційні методи. Широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу:

- 1) метод проблемного навчання, що реалізується через систему прийомів: постановка проблемного питання (завдання), створення проблемної ситуації та її аналіз, висловлення припущень, встановлення зв'язків між явищами, аналіз, зіставлення їх і перевірка доказів, формування висновків, узагальнень;
- 2) пояснювально-ілюстративний метод;
- 3) репродуктивний метод;
- 4) частково-пошуковий;
- 5) метод вправ;
- 6) навчальні дискусії;
- 7) дослідницький метод (стимулювання творчої діяльності студентів, формування умінь самостійно набувати знання, досліджувати мовні явища, робити висновки, застосовувати набуті знання на практиці);
- 8) метод лінгвістичного коментаря;
- 9) метод програмованого навчання.

Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ. Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на практичних заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ проводиться в кінці семестру у формі екзамену.

Форми проведення підсумкового контролю з дисципліни - тестові завдання / екзаменаційні питання

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю. Застосовано такі види контролю: індивідуальне та фронтальне опитування; колоквіум; контрольні питання та завдання до практичних занять, тестові завдання, екзаменаційні питання. Використовуються такі методи контролю (усного, письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності. Відповідно до специфіки фахової підготовки перевага надається письмовому, практичному і тестовому контролю.

Критерії оцінювання

Система оцінювання знань студентів під час підсумкового контролю

A (відмінно) 100 – 90 балів	Студент має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, може чітко сформулювати дефініції, використовуючи спеціальну термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, знає основні проблеми навчальної дисципліни, її мету та завдання. Вміє застосовувати здобуті теоретичні знання у всіх видах практичних завдань. Використовує сучасні методи та підходи при вирішенні самостійних завдань всіх рівнів. Може самостійно обирати підходи та методи для вирішення завдань різного рівня складності. Широко застосовує основні категорії системного аналізу та системно структурного та функціонального підходів. На основі знань про системи може самостійно охарактеризувати структуру системи та функціональні зв'язки між її компонентами. Обсяг знань та рівень вмінь та навичок цілком відповідає та перевищує вимоги програми дисципліни.
B (добре) 89-82 бали	Студент має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного курсу, може чітко сформулювати дефініції, використовуючи фахову термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, знає основні проблеми навчальної дисципліни, її мету та завдання. Студент має міцні ґрунтовні знання, виконує практичну роботу без помилок. Обсяг знань та рівень вмінь та навичок відповідає обсягу програми дисципліни.
C (добре) 81-74 бали	Студент знає програмний матеріал повністю, має практичні навички в фаховому аналізі, але не вміє самостійно мислити, не може вийти за межі теми. Обсяг знань відповідає програмі дисциплін, але допускає помилки в обсязі до 10%. Обсяг знань та рівень вмінь та навичок відповідає обсягу програми дисципліни.
D, E (задовільно) 73-60 балів	Студент знає основні теми курсу, але його знання мають загальний характер, іноді непідкріплені прикладами. Замість чіткого визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні. Має прогалини в теоретичному курсі та практичних вміннях. Обсяг знань відповідає програмі дисциплін, але допускає помилки в обсязі від 10% - 25%.
FX (незадовільно) 59-35 балів	Студент має фрагментарні знання з усього курсу. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал. Мова невиразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання. Обсяг знань відповідає програмі дисциплін, але допускає помилки в обсязі до 50%.
FX (незадовільно) 34-1 бал	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал. Мова невиразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею.

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів

A 5 (відмінно) 100 – 90 балів	Студент повинен відмінно володіти матеріалом, його відповідь відзначається повнотою і вичерпністю матеріалу курсу, вона повинна ґрунтуватись з різних поглядів. При цьому студент повинен уміти висловити й мотивувати власне бачення з аналізованих питань. Студент повинен знати повний обсяг запропонованого в курсі матеріалу. Для цього він має ознайомитись з рекомендованою до курсу науковою літературою. Обов'язковим є знайомство з додатковою літературою, опрацювання її і використання при висвітленні питання. Відповідь повинна бути логічною, зв'язною, послідовною й аргументованою. Теоретичні положення мають бути підкріплені конкретними прикладами. Студент повинен уміти застосовувати свої теоретичні знання на практиці, логічно і послідовно викладати матеріал, пов'язуючи з суміжними темами, бачити міжпредметні зв'язки, наводити приклади і коментувати їх. Студент робить самостійні висновки, висловлює гіпотези, дискутує, аргументує, посилаючись на першоджерела.
B 4 (добре) 89-82 бали	Відповідь студента повна й аргументована, що спирається на знання різних поглядів на обговорювання теми. Студент повинен знати весь обсяг запропонованого в курсі матеріалу, проте може помилятися у неprincipiових моментах при викладі теорії чи окремих концепцій. Студент повинен опрацювати і знати основну рекомендовану літературу до курсу. Відповідь повинна бути логічною, викладеною правильною літературною мовою. У разі труднощів з аргументацією висловлюваних тез студенту можуть бути задані додаткові питання, які допоможуть йому чіткіше сформулювати думку. Свої теоретичні знання студент повинен уміти застосовувати на практиці.
C 4 (добре) 81-74 бали	Студент висвітлює різні точки зору на обговорювану тему. При знанні повного обсягу матеріалу, студент може помилятися в окремих питаннях при викладі окремої теми, чи загальних питань. При знанні рекомендованої літератури можуть допускатися помилки у значимості того чи іншого джерела. Студент повинен володіти усним і письмовим мовленням, щоб аргументовано давати відповідь. При необхідності студенту можуть задаватися додаткові питання, які допоможуть йому висловити думку. Теоретичні знання студент повинен застосовувати на практиці. Не завжди дотримується логіки викладу, хоч і вільно орієнтується у матеріалі, але інколи припускається одиничних помилок
D, E 3 (задовільно) 73-60 балів	Відповідь студента неповна і не достатньо аргументована. Студент повинен знати значну частину матеріалу, запропонованого в курсі, але ці знання можуть мати несистемний характер. Навідні питання викладача повинні наштовхувати студента на правильну відповідь. У мові викладу можуть траплятися граматичні і стилістичні помилки. Матеріал студентом засвоєно на рівні невпевненого переказування, вивчене відтворює не завжди логічно і послідовно, але не губиться при необхідності навести приклад. Знає стандартні дефініції
FX 2 (незадовільно) 59-35 балів	Ставиться студенту, в якого відсутні знання матеріалу, запропонованого в курсі. Студент може частково відповідати на поставлені запитання, але сам не здатен викласти теоретичний

	матеріал і підкріпити його прикладами. Студент необізнаний з рекомендованою літературою, у його мовленні часто трапляються граматичні помилки, відчувається брак достатнього словникового запасу.
FX 1 (незадовільно) 34-1 бал	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

A 5 (відмінно) 100 – 90 балів	Студент повно і всебічно розкриває винесені для самостійного опрацювання питання теми, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і може аргументовано її доводити; усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином (у вигляді реферату або законспектовані в зошиті)
B 4 (добре) 89-82 бали	Загалом рівень знань студента відповідає викладеному для оцінки «відмінно», проте припустився кількох помилок при розв'язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються доказами; усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином (у вигляді реферату або законспектовані в зошиті), проте трапляються поодинокі помилки у виконання завдань
C 4 (добре) 81-74 бали	Студент розкриває теми, винесені для самостійного опрацювання, проте не всебічно, дещо поверхово; припускається помилок при розв'язанні деяких завдань; усі види практичних завдань правильно виконані та оформлені належним чином (у вигляді реферату або законспектовані в зошиті), проте трапляються помилки у їх виконання; деякі завдання не виконані
D E 3 (задовільно) 73-60 балів	Студент розкриває не всі теми, винесені на самостійне опрацювання (лише 60% завдань), теми розкриті поверхово, студент припускається помилок при виконанні практичних завдань, завдання не оформлені належним чином, деякі завдання не виконані
FX 2 (незадовільно) 59-35 балів	Студент у загальних рисах розкрив питання, винесені для самостійного опрацювання, розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно; студент виконав лише 50% завдань, винесених на самостійне опрацювання
FX 1 (незадовільно) 34-1 бал	Студент не може відповісти на поставлене запитання або відповідає неправильно, не розуміє суті запитання, не може зробити висновків, виконав менше 50% завдань, винесених на самостійне опрацювання; практичні завдання не оформлені належним чином

Критерії оцінювання реферативних робіт студентів

A 5 (відмінно) 100 – 90 балів	Студент повністю розкрив тему реферату, аргументував її конкретними прикладами, положеннями, використав належний бібліографічний апарат, оформив роботу згідно вимог такого типу робіт, вільно володіє фактичним матеріалом теми, дає вичерпні відповіді з даної теми
B 4 (добре)	Студент розкрив тему реферату, навів її доказову базу, є посилання на

89-82 бали	конкретні джерела, належне оформлення роботи, орієнтується в темі реферату і дає відповіді на поставлені з неї запитання
С 4 (добре) 81-74 бали	Студент не повністю розкрив тему реферату, допустив неточності при формулюванні головних думок. В оформленні роботи наявні незначні стилістичні невправності
DE 3 (задовільно) 73-60 балів	При розкритті теми реферату студент не на належному науковому рівні висловлює її тези, положення, допускає помилки змістового характеру, наявні стилістичні невправності, робота оформлена не належним чином
FX 2 (незадовільно) 59-35 балів	Студент частково виконав реферат, не може аргументувати його основних положень, допускає помилки змістового характеру. Оформлення роботи не відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого типу
FX 1 (незадовільно) 34-1 бал	Студент не написав реферат

Критерії оцінювання виконання студентами контрольних робіт

A 5 (відмінно) 100 – 90 балів	Студент ґрунтовне засвоїв програмний матеріал, повністю та правильно, без помилок виконав усі завдання контрольної роботи; робота оформлена належним чином (відсоток правильних відповідей 86 – 100 %)
B 4 (добре) 89-82 бали	Студент правильно та повністю виконав завдання контрольної роботи, проте допустив незначні помилки, деякі неточності; робота оформлена належним чином (відсоток правильних відповідей 79 – 85 %)
C 4 (добре) 81-74 бали	Студент повністю, однак з деякими помилками виконав завдання контрольної роботи; допустив неточності при виконанні завдань, робота оформлена в довільному порядку (відсоток правильних відповідей 71 – 78%)
D 3 (задовільно) 73-64 бали	Студент не повністю виконав завдання контрольної роботи, допустив помилки при виконанні, наявні деякі неточності при виконанні роботи, що свідчать про недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 64 – 70 %)
E 3 (задовільно) 63-60 балів	Студент виконав лише половину завдань контрольної роботи або виконав повністю, однак допустив значні помилки, що свідчать про недостатнє засвоєння теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 56 – 63 %)
F X 2, 1 (незадовільно) 59-1 бал	Студент не виконав завдання контрольної роботи або виконав із суттєвими помилками, що свідчать про повне незнання теоретичного матеріалу (відсоток правильних відповідей 27 – 55 %; 0 – 26%)

Рекомендована література

Базова література

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія. К.: Либідь, 1993. 336 с.
2. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. К.: Наукова думка, 1988. 256 с.
3. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Грищенко А. П. Граматика української мови. К.: Наукова думка, 1982. 248 с.
4. Городенська К. Г. Аспетологічні характеристики дієслів руху, переміщення. *Актуальні проблеми граматики*. Кіровоград, 1997. Вип. 2. С.116-119.
5. Городенська К. Г. Онтологічні параметри граматичних категорій способу та часу. *Мовознавство*. 1997. №1. С. 39-42.
6. Горпинич В. О. Українська морфологія. Дніпропетровськ: ДДУ, 2000. 364 с.
7. Загнітко А. П. Аналітизм у системі дієслівних категорій. *Мовознавство*. 1993. №1. С.25-33.
8. Загнітко А. П. Дієслівні категорії в синтагматиці і прагматиці. К.: НМК ВО, 1990. 132 с.
9. Загнітко А. П. Основи функціональної морфології української мови. К.: Вища школа, 1991. 77 с.
10. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови. Морфологія. Донецьк: Дон ДУ, 2001. 662 с.
11. Загнітко А. П. Система і структура морфологічних категорій сучасної української мови. Морфологія (проблеми теорії). К.: Інститут системних досліджень освіти, 1993. 343 с.
12. Історія української мови: Морфологія. К.: Наукова думка, 1978. 539 с.
13. Кліменко Н. Ф. Основи морфології сучасної української мови. К.: ІЗМН, 1998. 182с.
14. Кліменко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Словотвірна морфеміка сучасної літературної мови. К.: УкрДНІПКСЮ, 1998. 162 с.
15. Ковалик І. І. Про лінгвальні категорії, їх властивості і види. *Мовознавство*. 1980. №5. С. 10-13.
16. Кучеренко І. К. Актуальні проблеми граматики. Львів: Світ, 2003. 228 с.
17. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови: Морфологія. Вінниця: Поділля, 2003. 464 с.
18. Українська граматика. К.: Наукова думка, 1986. 360 с.

Додаткова література

Підручники і навчальні посібники

1. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. К.: Вища школа, 1972. 402 с.
2. Мацько Л. І. Інтер'єктиви в українській мові. К.: КДПУ, 1981. 130 с.
3. Плющ М. Я. Відмінок у семантико-синтаксичній структурі речення. К.: Київ. пед. ін-т, 1978. 107 с.
4. Сучасна українська літературна мова / За ред. А. П. Грищенка. К.: Вища школа, 1997. 430 с.

Словники

1. Українська мова: Енциклопедія. К.: «Українська енциклопедія», 2000. 752 с.
2. Лингвистический энциклопедический словарь. М.: Советская энциклопедия, 1990. 685 с.
3. Селіванова Олена. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля. К, 2006. 716 с.

Монографії

1. Безпояско О. К. Іменні граматичні категорії (функціональний аналіз). К.: Наукова думка, 1991. 172 с.
2. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. К.: Наукова думка, 1992. 224 с.
3. Вихованець І. Р. Прийменникова система української мови. К.: Наукова думка, 1980. 286 с.
4. Вихованець І. Р. Система відмінків української мови. К.: Наукова думка, 1987. 231 с.
5. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови: Академ. граматики укр. Мови. К.: Унів. вид-во «Пульсари», 2004. 400 с.
6. Гнатюк Г. М. Дієприкметник у сучасній українській літературній мові. К.: Наукова думка, 1982. 248 с.
7. Грищенко А. П. Прикметник в українській мові. К.: Наукова думка, 1978. 207 с.
8. Загнітко А. П. Морфологічні категорії менника в синтагматиці і парадигматиці. К.: НМК ВО, 1989. 63 с.
9. Загнітко А. П. Структура та ієрархія валентних значень дієслова. К.: НМК ВО, 1990. 64 с.
10. Івченко М. П. Числівники української мови. К.: Вид-во Київ. держ. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка, 1955. 143 с.
11. Колодяжний А. С. Прийменник: Матеріали до лекцій з курсу сучасної української літературної мови. Харків: Вид-во Харків. ун-ту, 1960. 165 с.
12. Кучеренко І. К. Категорія відмінка в сучасній українській мові. Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1961. 52 с.
13. Лукінова Т. Б. Числівники в слов'янських мовах (порівняльно-

- історичний нарис). К.: Наукова думка, 2000. 370 с.
14. Масицька Т. Є. Граматична структура дієслівної валентності. Луцьк: Волинський держ. ун-т, 1998. 206 с.
  15. Матвіяс І. Г. Іменник в українській мові. К.: Радянська школа, 1974. 184 с.
  16. Ожоган В. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови. К.: НАН України Інститут української мови, 1997. 230 с.
  17. Степаненко М. І. Взаємодія формально-граматичної і семантичної валентності у структурі словосполучення та речення. К.: НАН України, 1997. 216 с.
  18. Супрун А. Е. Славянские числительные: Становление числительных как особой части речи. Минск: Изд-во Белорус. ун-та, 1969. 232 с.

Статті

1. Адмони В. Г. Структура грамматического значения и его статус в системе языка. *Структура предложения и словосочетания в индоевропейских языках*. Л.: Наука, 1979. С. 6-36.
2. Вихованець І. Лексико-граматичне опрацювання прийменників української мови. *Українська мова*. 2002. № 4. С. 90-96.
3. Вихованець І. Р. Родовий відмінок на тлі синтаксичної деривації. *Мовознавство*. 1983. № 2. С. 65-71.
4. Вихованець І. Р. Семантико-синтаксична класифікація відмінків української мови. *Мовознавство*. 1988. № 2. С. 44-51.
5. Вихованець І. Р. Дві версії про місцевий відмінок. *Мовознавство*. 1994. № 1. С. 25-30.
6. Вихованець І. Р. Морфологічні і семантичні відмінки. *Функціонально-когнітивні вияви граматичних структур: Зб. наук. праць*. К., 1998. С. 13-17.
7. Вихованець І. Р. Морфологічні категорії? Словотвірні? Чи граматичні міжрівневі? *Актуальні проблеми українського словотвору*. Івано-Франківськ: Плай, 2002. С. 13-18.
8. Вихованець І. Р. Родовий відмінок: центр чи периферія відмінкової системи? *Лінгвістичні студії: Зб. наук. праць*. Донецьк: ДонНУ, 2001. Вип. 7. С. 10-16.
9. Вихованець І. Р. Українська відмінкова система у функціонально-категорійному вимірі (Спроба перекласифікації відмінків). *Наукові записки Кіровоградського педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Кіровоград, 2001. Вип. 31. Серія: Філологічні науки (мовознавство). С. 13-16.
10. Вихованець І. Р. Принципи категорійної граматики української мови. *III Міжнародний конгрес україністів (26-29 серпня 1996 р.)*. *Мовознавство*. Харків, 1996. С. 177-181.
11. Вихованець І. Р. Семантико-синтаксичні параметри прийменника (на

- матеріалі східнослов'янських мов). *Мовознавство*. 1986. № 6. С. 17-24.
12. Вихованець І. Р. Теоретичні засади категорійної граматики української мови. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського: Зб. наук. праць. Серія: Філологія*. Вінниця. 2000. Вип. 2. С. 3-6.
  13. Вихованець І. Частиномовний статус дієприкметників. *Українська мова*. 2003. №2. С. 54-60.
  14. Головин Б. Н. К вопросу о сущности грамматической категории. *Вопросы языкознания*. 1955. №1. С. 117-124.
  15. Жирмунский В. М. О природе частей речи и их классификации. *Вопросы теории частей речи: На материале языков различных типов*. Л.: Наука, 1968. С. 7-32.
  16. Загнітко А. П. Типологія семантико-синтаксичних відношень. *Восточноукраинский лингвистический сборник*. Вип. 3. Донецьк: ДонДУ, 1997. С. 22-34.
  17. Загнітко А. П. Категорія роду в системі граматичних категорій іменника. *Мовознавство*. 1987. № 2. С. 62-67.
  18. Костусяк Н. Категорія відмінка як визначальна міжрівнева категорія іменника. *Українська мова*. 2004. №3. С. 37-47.
  19. Кучеренко І. К. Граматична характеристика дієприкметника і його місце в системі частин мови. *Мовознавство*. 1967. № 4. С. 12-20.
  20. Лучик А. А. Лексична семантика прийменникових еквівалентів слова української мови. *Мовознавство*. 2003. № 5. С. 43-49.
  21. Паулини Э. К вопросу о сущности частей речи. *Slovo a slovesnost*. 1978. № 3/4. С. 255-258.
  22. Суник О. П. Вопросы общей теории частей речи. *Вопросы теории частей речи: На материале языков различных типов*. Л.: Наука, 1968. С. 33-48.
  23. Христіанінова Р. О. Рід як класифікуюча категорія іменника. *Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвуз. зб. наук. статей «Лінгвістика і літературознавство»*. Вип. VIII. К.: Знання України, 2003. С. 128-135.

Інформаційні ресурси

1. Безпояско О., Городенська К., Русанівський В. Граматика української мови. Морфологія. URL: http://chtyvo.org.ua/authors/Rusanivskyy_VM/Hramatyka_ukrainskoi_movy_Morfologia/
2. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови. URL: <http://www.twirpx.com/file/83072>.
3. Загнітко А. Теоретична граматики сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис. URL: http://litmisto.org.ua/?page_id=15c.
4. Ізборник. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um10>.

Зміни та доповнення до робочої програми

_____ н.р.

Протокол № ___ від «___» _____ р. Протокол № ___ від «___» _____ р.

Завідувач кафедри _____ Голова НМР факультету _____

_____ н.р.

Протокол № ___ від «___» _____ р. Протокол № ___ від «___» _____ р.

Завідувач кафедри _____ Голова НМР факультету _____